

แอฟริกาหลังโควิด-19

Africa after Covid-19*

วารภรณ์ จุลปานนท์¹

Waraporn Julpanont¹

warajul@gmail.com

Received: 03/01/68 Revised: 25/02/68 Accepted: 25/02/68

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง แอฟริกาหลังโควิด-19 มีวัตถุประสงค์สำคัญ 3 ประการคือ ศึกษา 1) แอฟริกาหลังโควิด-19 2) ปัญหาการพัฒนาแอฟริกาหลังโควิด-19 และ 3) แนวโน้มการพัฒนาแอฟริกาในทศวรรษหน้า (ค.ศ.2030) โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาเอกสาร หรือหนังสือบทความ ตลอดจนเก็บข้อมูลจากสื่อออนไลน์ อินเทอร์เน็ต และยูทูบ

ผลการวิจัยพบว่า 1) การพัฒนาแอฟริกาหลังโควิด-19 ยังคงดำเนินการตามเป้าหมายของการพัฒนาอย่างยั่งยืนของสหประชาชาติ ระเบียบวาระ 2063 หรือหุ้นส่วนใหม่เพื่อการพัฒนาแอฟริกาซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนาของแอฟริกาเองต่อไป โดยมีสหภาพแอฟริกาเป็นองค์กรสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนา 2) ปัญหาการพัฒนาแอฟริกาหลังโควิด-19 คือแอฟริกาจะได้รับผลกระทบจากโรค

* บทความนี้เรียบเรียงจากงานวิจัยที่ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยประเภทงานวิจัยคณะ ประจำปีงบประมาณ 2568 ของคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

¹ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

¹ Faculty of Political Science, Ramkhamhaeng University

ระบอดังกล่าวทั้งในด้านเศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งจะทำให้เศรษฐกิจของประเทศแอฟริกาภูมิภาคใต้ทะเลทรายซาฮารา 49 ประเทศถดถอยเป็นครั้งแรกในรอบ 25 ปี และจะทำให้ชาวแอฟริกันดังกล่าวยากจนลง รัฐบาลแอฟริกันประสบปัญหาการชำระหนี้สินจำนวนมาก โดยเฉพาะหนี้สินกับจีน 3) แนวโน้มการพัฒนาแอฟริกาในทศวรรษหน้า (ค.ศ.2030) เน้นการพัฒนาอุตสาหกรรมสีเขียว การบูรณาการเศรษฐกิจ และการเปิดเสรีการค้า

คำสำคัญ : แอฟริกา; หลังโควิด-19; การพัฒนา

Abstract

The purposes of this research is to study 1) Development in Africa after Covid-19 2) Problem of development in African after Covid-19 and 3) Development in Africa by 2030. By using qualitative research, data were collected by internet and YouTube.

Findings are as follows: 1) Development in Africa after Covid-19 is still in the goals of United Nations sustainable development, Agenda 2063, New Partnership for African Development (NEPAD). And African Union is the important institution to push the development. 2) Problems of development in Africa after Covid-19 is the economic and social impact to Africa from the pandemic. A recession in 49 sub-Saharan African is coming in the first time in 25 years due to economic down turn moreover, the African peoples will

become more poorer. African governments have to solve the debt problems with China. 3. By 2030, the development in Africa will focus on green industries, digital technology and economic integration.

Keywords: Africa; After Covid-19; Development

บทนำ

แอฟริกาถูกมองโดยหลายฝ่ายว่าเป็นดินแดนแห่งความหวังใน 2 ทศวรรษแรกของศตวรรษที่ 21 โดยพิจารณาจากการเติบโตทางเศรษฐกิจ หรือผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (จีดีพี) ที่เติบโตต่อเนื่องยาวนานกว่า 5 ปี ใน ทศวรรษแรกของศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะภูมิภาคแอฟริกาใต้ทะเลทรายซาฮารา 48 ประเทศมีความรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจที่รวดเร็วและมีปริมาณชนชั้นกลางเพิ่มขึ้น มาก โดยมีแนวโน้มว่าในอีก 20 ปีข้างหน้า เศรษฐกิจของแอฟริกาจะเติบโตอย่าง สม่ำเสมอในอัตราเฉลี่ยของจีดีพีร้อยละ 7 จากการเข้าไปทำธุรกิจการค้าการลงทุน ของจีนและประเทศเกิดใหม่ทางเศรษฐกิจทั้งหลาย ซึ่งเป็นสมาชิกกลุ่ม BRICS ใน แอฟริกา โดยเฉพาะอย่างยิ่งความต้องการทรัพยากรธรรมชาติของจีนที่เพิ่มมากขึ้นในแอฟริกา อย่างไรก็ตาม การอุบัติขึ้นของโรคระบาด โควิด-19 เมื่อปลาย ค.ศ. 2019 ที่อุ้ยฮั่น จีนและได้แพร่ระบาดไปทั่วโลกอย่างรวดเร็วและรุนแรงมากขึ้น ต้น ค.ศ.2021 จนทำให้มีผู้เสียชีวิตกว่า 5 ล้านคนนั้น แอฟริกาก็เป็นภูมิภาคหนึ่งที่ไม่ อาจหลีกเลี่ยงภัยพิบัติจากโรคระบาดนี้ได้ แม้จะเป็นภูมิภาคท้าย ๆ ที่โรคระบาดได้

แพร่กระจายไป โดยเริ่มอุบัติในเอธิโอเปียในต้น ค.ศ.2020 แต่การกลายพันธุ์ของ โควิด-19 ก็ทำให้เกิดการระบาดได้รวดเร็วและขยายวงกว้าง จนส่งผลกระทบต่อ แอฟริการอบด้านทั้งสาธารณสุข เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง กล่าวคือ ทวีป แอฟริกาซึ่งมีประชากรกว่า 1.3 พันล้านคนมีประชาชนกว่า 9 ล้านคนที่ติดเชื้อ โควิด-19 ใน ค.ศ.2022 (UN News, 2022) อีกทั้งยังเป็นภูมิภาคที่ประชาชนเข้าถึง วัคซีนได้น้อยกว่าภูมิภาคอื่น จนทำให้เกิดไวรัสโควิด-19 กลายพันธุ์เป็นสายพันธุ์ โอมิครอนที่มีการระบาดได้ง่ายและเร็วใน พฤศจิกายน 2021 และกระจายไปทั่วโลก และแม้ว่าก่อนการอุบัติของโควิด-19 ประเทศในแอฟริกาหลาย ๆ ประเทศก็มี ปัญหาเรื่องนี้สินอยู่แล้ว ซึ่งจีนเป็นผู้ให้กู้ที่สำคัญของแอฟริกา รองลงไปคือ สหภาพยุโรป ดังนั้น ปัญหาหนี้สินของแอฟริกาจึงอยู่ในความวิตกกังวลของผู้ให้กู้ ต่าง ๆ อีกครั้ง ตั้งแต่ ค.ศ.2021 เป็นต้นมา ซึ่งการจะทำให้พัฒนาประเทศเดินหน้า ต่อไปจึงต้องมีการพิจารณายกเลิกหนี้สินให้แก่ประเทศต่าง ๆ ในแอฟริกาอีกครั้ง ซึ่งเรื่องนี้ได้เป็นวาระการประชุมสำคัญของกลุ่ม G20 มาตั้งแต่ ค.ศ.2021 และ ขณะเดียวกันแอฟริกาก็อยู่ภายใต้การแข่งขันด้านภูมิรัฐศาสตร์ เพื่อการเข้ามามี บทบาทในแอฟริกาของมหาอำนาจทั้งฝ่ายตะวันออกคือ จีน ญี่ปุ่น และตะวันตกคือ ยุโรปตะวันตก โดยผ่านการทูตวัคซีน โควิด-19 และการพิจารณาบรรเทาหนี้สิน เนื่องจากการมาถึงของโรคระบาดโควิด-19 ทำให้เกิดความยากจนและความ เหลื่อมล้ำด้านรายได้ในแอฟริมากายิ่งขึ้น ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าการพัฒนา แอฟริกาหลังโควิด-19 จึงเป็นความท้าทายของโลก จึงทำให้วาระการพัฒนาอย่าง ยั่งยืนของสหประชาชาติ ค.ศ.2030 (United Nations, 2015) มีความจำเป็นยิ่งยวด เพื่อความอยู่รอดของมวลมนุษยชาติ ซึ่งมีใช่เป็นเพียงความมุ่งมาดปรารถนาด้าน

การพัฒนาแต่เพียงอย่างเดียว โดยเฉพาะการพัฒนาในแอฟริกา ที่ยังต้องพึ่งพา
แนวทางการพัฒนาในกรอบสหประชาชาติ ด้วย แม้ว่าแอฟริกาได้กำหนดระเบียบ
วาระ 2063 ซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนาของแอฟริกาเอง ด้วยเหตุนี้ แนวทางการ
พัฒนาแอฟริกาหลังโควิด-19 จึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจควรค่าแก่การศึกษา ติดตาม
ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการพัฒนาแอฟริกาหลังโควิด-19
2. เพื่อศึกษาปัญหาการพัฒนาแอฟริกาหลังโควิด-19
3. เพื่อศึกษาแนวโน้มการพัฒนาแอฟริกาในทศวรรษหน้า (ค.ศ.2030)

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตการศึกษาวิจัยดังนี้คือ

1. ขอบเขตการวิจัย
 - 1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาการพัฒนาแอฟริกาหลังโควิด-19
ปัญหาการพัฒนาแอฟริกาหลังโควิด-19 และแนวโน้มการพัฒนาแอฟริกาใน
ทศวรรษหน้า (ค.ศ.2030)
 - 1.2 ขอบเขตด้านเวลา ตั้งแต่ ค.ศ.2019 จนถึง ค.ศ.2030
 - 1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่ ทวีปแอฟริกาและโลก
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เอกสาร หนังสือ สิ่งพิมพ์ และสื่อ
ออนไลน์ เช่น อินเทอร์เน็ต ยูทูป สารคดีเกี่ยวกับเรื่องที่วิจัย โดยอาศัยเครื่องมือ
อิเล็กทรอนิกส์ เช่น คอมพิวเตอร์ และสมาร์ทโฟนในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร สื่อสิ่งพิมพ์ สารคดี และหนังสือที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่วิจัย รวมทั้งรวบรวมข้อมูลจากสื่อออนไลน์ต่าง ๆ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การทำวิจัยเรื่อง แอฟริกาหลังโควิด-19 มีการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารที่รวบรวมได้โดยการเปรียบเทียบและตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ กัน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เชื่อถือได้จากนั้นนำมาวิเคราะห์และตีความเพื่อให้เข้าใจสถานการณ์ตามความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในเรื่องที่วิจัย โดยใช้กรอบวิเคราะห์และแนวคิดด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและการพัฒนาระหว่างประเทศ ตลอดจนประสบการณ์ความรู้ที่สั่งสมมาจนเกิดการตกผลึกทางความคิด ซึ่งมาจากการเชื่อมโยงความคิดกับข้อมูลที่ได้ศึกษาจนทำให้สามารถพิจารณา คาดการณ์ แนวโน้มในอนาคตในเรื่องที่วิจัยได้ จากนั้น จัดทำรายงานการวิจัย เพื่อพิมพ์เผยแพร่และใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประเภทการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาข้อมูลจากเอกสาร วารสาร หนังสือวิชาการ สิ่งพิมพ์ สื่อออนไลน์เกี่ยวกับการพัฒนาแอฟริกาหลังโควิด-19 โดยเฉพาะเอกสารของธนาคารโลก กองทุนการเงินระหว่างประเทศ องค์การเพื่อการศึกษาวิทยาศาสตร์ วัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ รวมทั้งบทความวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

วิธีการรวบรวมข้อมูล ดำเนินการรวบรวมเอกสารจากสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เช่น หนังสือบทความวิชาการ และสื่อออนไลน์ทั้งในอินเทอร์เน็ต ยูทูป ซึ่งส่วนใหญ่เป็นภาษาอังกฤษนำมาคัดเลือกวิเคราะห์ ตีความและเขียนรายงานวิจัย ตามวัตถุประสงค์การวิจัย

ข้อมูลทวีปแอฟริกา

ทวีปแอฟริกา (African Continent) คือทวีปที่มีพื้นที่ 30,328,662 ตารางกิโลเมตรใหญ่เป็นอันดับ 2 ของทวีปทั้งหมดของโลก รองจากทวีปเอเชียมีประชากรกว่า 1.3 พันล้านคน ดินแดนส่วนใหญ่เป็นที่ราบสูง จนได้รับขนานนามว่าเป็น “ทวีปที่ราบสูง” อยู่เนื่อง ๆ แอฟริกามีทั้งสิ้น 55 ประเทศ แบ่งออกเป็น 2 ส่วนใหญ่ ๆ คือ ส่วนตอนเหนือเรียกว่า แอฟริกาเหนือ (North Africa) มี 5 ประเทศ คือ โมร็อกโก ตูนิเซีย แอลจีเรีย ลิเบีย และอียิปต์ ส่วนภูมิภาคแอฟริกาใต้ทะเลทรายซาฮารา (Sub-Saharan Africa) เรียกอีกอย่างว่าแอฟริกาดำ มีจำนวน 50 ประเทศ และในจำนวน 50 ประเทศนั้น มี 33 ประเทศที่มีชายฝั่งติดทะเลหรือมหาสมุทร ส่วน 15 ประเทศเป็นดินแดนปิดที่ไม่มีทางออกสู่ทะเล (7 ประเทศอยู่ทางเหนือของเส้นอิควเตอร์อีก 8 ประเทศอยู่ทางใต้เส้นนี้) มาดากัสการ์เป็นประเทศเกาะที่ใหญ่เพียงประเทศเดียวที่อยู่ห่างไปจากภาคพื้นทวีป ส่วนประเทศเกาะ อื่น ๆ ที่รายล้อมทวีปค่อนข้างเล็ก เช่น เคปเวอร์ดี มาดากัสการ์ และซีเชลส์ เป็นต้น ทางตอนเหนือของทวีปมีทะเลทรายที่กว้างใหญ่ที่สุดในโลกชื่อว่า “ทะเลทรายซาฮารา” และแม้ว่าแอฟริกาจะเป็นประเทศที่ร่ำรวยด้วยแร่ธาตุพลังงาน ทรัพยากรทางทะเล แต่ทรัพยากรดังกล่าวมิได้กระจายตัวอย่างเท่าเทียม

กัน เพราะต้องขึ้นอยู่กับข้อจำกัดทางธรรมชาติ และการทำลายสภาพแวดล้อมของมนุษย์ บางพื้นที่ขาดแคลนน้ำดื่ม น้ำใช้ จึงเป็นจุดอ่อนที่สำคัญ แม้ว่าบางแห่งจะเต็มไปด้วยแหล่งน้ำ เช่น บริเวณภูมิภาคตอนกลางของทวีป บริเวณแม่น้ำไนล์และแซมเบซีก็ตาม ส่วนการสร้างเขื่อนต่าง ๆ ทั่วทวีปมักมีจุดประสงค์สำคัญเพื่อการนำพลังงานน้ำมาใช้มากกว่า สำหรับแร่ธาตุสำคัญในทวีปนี้ ได้แก่ ทองแดง โครเมียม แมงกานีส บอแรกซ์ แพลทตินียม ทองคำ เพชร เหล็ก เชื้อเพลิง เช่น ถ่านและปิโตรเลียม ฟอสเฟต ยูเรเนียม หินปูน เกลือ รวมทั้งพลอยและหินสีต่าง ๆ แอฟริกา มีพื้นที่เพาะปลูกเพียงร้อยละ 6 พื้นที่เพาะปลูกกันก็เช่น ผลไม้ อ้อย โกโก้ กาแฟ ชา ถั่วลิสง ซึ่งมีปลูกอยู่ทั่วไปของทวีป ส่วนดินแดนพื้นที่เขตร้อนชื้นตอนกลางของทวีป ไม่เหมาะแก่การทำฟาร์มเลี้ยงสัตว์ เนื่องจากมีแมลง tsetse ชุกชุมเป็นอันตรายต่อทั้งสัตว์และมนุษย์ ดังนั้น การเลี้ยงสัตว์ส่วนใหญ่จึงมีบริเวณทุ่งหญ้า savanna และบริเวณซาเอลใกล้ทะเลทรายซาฮารา หรือบริเวณภูมิประเทศค่อนข้างแห้งแล้ง ด้วยเหตุนี้ ในห้วงเวลาช่วงต้นของศตวรรษที่ 21 สหภาพแอฟริกา (African Union) จึงมุ่งพัฒนาแอฟริการอบด้าน โดยกำหนดแนวทางการพัฒนาที่เรียกว่า “ระเบียบวาระ 2063” ซึ่งเป็นกรอบการพัฒนาภูมิภาคแอฟริกาที่สอดคล้องการพัฒนาในกรอบการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ เช่น การพัฒนาอย่างยั่งยืนเพื่อลดปัญหาเผชิญหน้าทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และปัญหาหนี้สิน และสภาพแวดล้อม จากการพัฒนาของแอฟริกาลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อทั่วโลกและแอฟริกาต้องรับมือกับภัยที่เกี่ยวกับโรคอุบัติใหม่ เช่น โควิด-19 ทำให้แอฟริกาต้องอ่อนแอลง จนต้องพยายามฟื้นฟูทวีปจากภัยดังกล่าวนั้น โดยแอฟริกายังคงต้อง

อาศัยแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนตามกรอบสหประชาชาติต่อไป ตลอดหลังการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 คลี่คลายลง

แนวคิดการทำให้ทันสมัย

Huntington (1971) กล่าวว่า การทำให้ทันสมัย (Modernization) คือ กระบวนการที่ด้วยการเปลี่ยนแปลงรอบด้านของความคิดและกิจกรรมของผู้คน ทั้งในด้านจิตวิทยา ได้แก่ การเปลี่ยนค่านิยม ทศนคติและความคาดหวัง กล่าวคือ ในสังคมดั้งเดิมมนุษย์ไม่เชื่อว่าจะควบคุมหรือเปลี่ยนแปลงธรรมชาติได้ แต่ในสังคมสมัยใหม่มนุษย์จะปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ ตลอดจนเปลี่ยนความจงรักภักดีจากระบบครอบครัว ญาติมิตรไปยังชนชั้นหรือชาติได้ หรืออาจเปลี่ยนค่านิยมเฉพาะไปสู่ค่านิยมสากลที่ยึดมั่นกับความสำเร็จมากกว่าการสืบทอดทางสายเลือดในการสรรหาคนเข้าสู่ตำแหน่งต่าง ๆ ส่วนการทำให้ทันสมัยในด้านประชากรศาสตร์ ก็คือการเปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิตให้มีอายุยืนยาวขึ้น โดยเคลื่อนย้ายด้านอาชีพ การเคลื่อนย้ายเข้าไปอาศัยในเขตเมืองจนทำให้ประชากรในเมืองเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็วและประชากรในชนบทลดลง สำหรับการทำให้ทันสมัยทางเศรษฐกิจหมายถึง การทำให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจมีความสลับซับซ้อนมากขึ้น มีอัตราส่วนระหว่างทุนต่อแรงงานเพิ่มขึ้น จะมีการเกษตรเพื่อการตลาด มีกิจกรรมทางการค้ามากขึ้น และกิจกรรมทางเศรษฐกิจจะขยายตัวออกไปยังส่วนต่าง ๆ ของสังคม และมีการรวมอำนาจกิจกรรมระดับชาติไว้ที่ศูนย์กลาง มีสถาบันเศรษฐกิจระดับชาติเกิดขึ้น และประชากรมีความกินดีอยู่ดีทางเศรษฐกิจมากขึ้น

Alatas (1972) กล่าวว่า การทำให้ทันสมัยคือกระบวนการที่ประยุกต์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์แผนใหม่ที่เกี่ยวข้องครอบคลุมรอบด้านของชีวิตมนุษย์มาใช้ในระดับต่าง ๆ โดยเริ่มจากตะวันตก และขยายไปยังส่วนอื่น ๆ ของโลก โดยมีจุดหมายให้การทำให้มนุษย์มีชีวิตที่ดีและเป็นที่ยอมรับของสังคม ด้วยเหตุนี้การทำให้ทันสมัยจึงมีลักษณะของการทำให้เป็นตะวันตก (Westernization) กล่าวคือการทำให้ทันสมัยเกิดขึ้นในตะวันตก และค่อย ๆ ขยายมาในทุกภูมิภาคของโลกทั้งละตินอเมริกา แอฟริกา และเอเชีย โดยภูมิภาคเหล่านี้ต่างดูตัวแบบการสร้างควมทันสมัยจากตะวันตกมาสร้างสังคมของตน ซึ่งได้แก่สังคมที่มีการขยายตัวด้วยอุตสาหกรรม (Industrialization) การขยายตัวของเขตเมือง (Urbanization) เนื่องจากประชากรย้ายเข้ามาทำงานในเขตเมืองมากขึ้น ระบบเศรษฐกิจจะรวมศูนย์ในเขตเมือง มีการพัฒนาเศรษฐกิจ เกิดการผลิตเพื่อการตลาดแทนการผลิตเพื่อยังชีพ ทำให้ประชากรมีรายได้ต่อหัวเพิ่มมากขึ้น

การทำให้ทันสมัยจึงเป็นแนวคิดที่อธิบายความก้าวหน้าของมนุษยชาติทั้งด้านเศรษฐกิจและการเมือง โดยเฉพาะเมื่อโลกก้าวเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 พัฒนาการด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และโทรคมนาคมมีความรวดเร็วมากขึ้น จึงทำให้เห็นสังคมโลกที่เปลี่ยนแปลงไปมากขึ้น มนุษยชาติต้องพึ่งพาการสื่อสารออนไลน์อย่างกว้างขวาง จนทำให้การดำเนินกิจกรรมผ่านอินเทอร์เน็ตรอบด้านกลายเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงอยู่ของมนุษย์ เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของแนวคิดการทำให้ทันสมัยที่มีต่อการเข้าใจปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงทางสังคมในปัจจุบัน และแอฟริกาก็ไม่อาจก้าวพ้นการเปลี่ยนแปลงทางสังคมไปสู่ความทันสมัยภายใต้บริบทโลกนี้ เช่น แอฟริกาต้องเผชิญกับภัย

พิบัติ โรคระบาด และผลจากการทำให้ทันสมัยของภูมิภาค เนื่องจากแอฟริกายังต้องพึ่งพาประเทศที่พัฒนาแล้วในการพัฒนาแอฟริกาเช่นเดียวกับภูมิภาคต่าง ๆ ต้องพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติ พลังงาน แร่ธาตุ รมี่ค่า มีมหาศาลในแอฟริกาเพื่อนำไปใช้ผลิตสินค้าต่าง ๆ ที่จำเป็นในการดำรงชีวิต

แนวคิดการพัฒนอย่างยั่งยืนของสหประชาชาติ

แนวคิดการพัฒนอย่างยั่งยืน (Sustainable Development) ได้รับความสนใจจากสหประชาชาติมาตั้งแต่ทศวรรษที่ 1970 เห็นได้จากการจัดประชุมเรื่องสิ่งแวดล้อมโลกเป็นครั้งแรกที่กรุงสต็อกโฮม สวีเดน เมื่อ ค.ศ. 1972 จนต่อมาใน ค.ศ. 1983 สหประชาชาติได้จัดตั้งคณะกรรมการโลกว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (World Commission on Environment and Development) ให้ทำหน้าที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา ผลการดำเนินการดังกล่าวปรากฏอยู่ในเอกสารเผยแพร่เรื่อง “Our Common Future” ใน ค.ศ. 1987 มีสาระสำคัญในการร้องขอให้ประชาคมโลกปรับเปลี่ยนวิถีการดำเนินชีวิตที่ฟุ่มเฟือยลดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติมากจนเกินไป ส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยของสภาพแวดล้อมและธรรมชาติ ซึ่งต่อมาในคราวประชุมสุดยอดของโลก (The Earth Summit) ที่กรุงริโอ เดอ จาเนโร บราซิล ใน ค.ศ. 1992 ได้มีการเผยแพร่หนังสือประกอบการประชุมที่เรียกว่า Brandt Report ซึ่งเป็นรายงานที่เขียนโดยคณะกรรมการอิสระที่มีนายวิลลี บรันดท์ อดีตผู้นำเยอรมนีเป็นประธาน และในรายงานฉบับนี้เองที่ได้มีการให้คำนิยามของการพัฒนอย่างยั่งยืนว่าเป็นการ

พัฒนาที่สนองตอบความจำเป็นของประชาชนในโลกปัจจุบัน โดยจะไม่ทำให้เกิดการลดขีดความสามารถในการตอบสนองความจำเป็นของคนยุคต่อไป (United Nations General Assembly, 1987, p.43) แม้ว่าคำนิยามจะดูกว้าง ๆ แต่แนวคิดในการพัฒนาอย่างยั่งยืนก็มีจุดประสงค์จะดำเนินการเพื่อความเจริญรุ่งเรืองและความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจควบคู่ไปกับการปกป้องรักษาคุณค่าของสภาพแวดล้อมในระยะยาว และสหประชาชาติยังได้เสนอกรอบการทำงานที่บูรณาการนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมกับกลยุทธ์ด้านการพัฒนาไปด้วยกัน และในการประชุมสหประชาชาติที่บราซิลในปี 1992 นี้เอง ได้มีการประชุมในเรื่องสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาซึ่งที่ประชุม ได้เห็นชอบให้ประกาศหลักการแห่งสิ่งแวดล้อมและแผนปฏิบัติการ 21 (Agenda 21) สำหรับทศวรรษ 1991-1999 และศตวรรษที่ 21 เพื่อให้เป็นแผนแม่บทของโลกในการทำงานด้านการพัฒนาอย่างยั่งยืนทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม เห็นได้จากกรอบการออกปฏิญญาสหประชาชาติ (The United Nation Millennium Declaration) ในคราวประชุมสมัชชาใหญ่สหประชาชาติระหว่าง 6-8 กันยายน ค.ศ.2000 เพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติการกิจด้านการพัฒนาของสหประชาชาติในศตวรรษที่ 21 อย่างมีประสิทธิภาพ โดยยึดหลักการ 6 ประการในการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่ดีคือ (1) เสรีภาพ (2) ความเท่าเทียมกัน (3) เอกภาพ (4) ความอดทน (5) ความเคารพธรรมชาติ (6) การรับผิดชอบร่วมกัน เพื่อให้เป้าหมายแห่งสหประชาชาติทั้ง 8 ประการบรรลุผลภายใน ค.ศ.2015 ซึ่งเป้าหมายดังกล่าว ได้แก่

1. ขจัดความยากจนและความหิวโหย
2. ให้เด็กทุกคนบรรลุการศึกษาระดับประถมศึกษา

3. ส่งเสริมบทบาทสตรีและความเท่าเทียมกัน
4. ลดอัตราการตายของเด็ก
5. พัฒนาสุขภาพสตรีมีครรภ์
6. ต่อสู้โรคเอดส์ มาเลเรีย และโรคสำคัญอื่น ๆ
7. รักษาและจัดการสิ่งแวดล้อม
8. ส่งเสริมการเป็นหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาในประชาคมโลก

เมื่อการพัฒนาในกรอบ MDG เวลา 15 ปี หมดวาระลงใน ค.ศ.2015 ก็มีการพิจารณากำหนดกรอบเป้าหมายใหม่ในการเสริมสร้างมาตรฐานชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนทั่วโลกในระยะต่อไป โดยเรียกเป้าหมายใหม่นี้ว่า เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Goals-SDGs)

ดังนั้น ในคราวประชุมสมัชชาใหญ่สหประชาชาติครั้งที่ 70 เมื่อกันยายน ค.ศ.2015 สมัชชาสมัชชาได้ร่วมรับรองเอกสารเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนหลังปี 2015 ที่เรียกว่า “Transforming Our World: the 2030 Agenda for Sustainable Development” โดยเป้าหมายดังกล่าวมีระยะเวลาดำเนินการ 15 ปี จาก ค.ศ.2015 จนถึงปี 2030 โดยประกอบด้วย 17 เป้าหมายดังต่อไปนี้ (United Nations Development Programme, 2015)

1. ขจัดความยากจนในทุกรูปแบบทุกที่
2. ขจัดความหิวโหยบรรลุเป้าหมายความมั่นคงทางอาหาร ปรับปรุงโภชนาการและสนับสนุนการทำเกษตรกรรมอย่างยั่งยืน

3. สร้างหลักประกันให้คนมีชีวิตที่มีคุณภาพและส่งเสริมสุขภาวะที่ดีของคนทุกเพศทุกวัย
4. สร้างหลักประกันให้การศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมและครอบคลุมกับส่งเสริมโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีพสำหรับทุกคน
5. บรรลุความเท่าเทียมระหว่างเพศและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่สตรีและเด็กหญิง
6. สร้างหลักประกันให้มีน้ำใช้ การบริหารจัดการน้ำและการสุขาภิบาลอย่างยั่งยืน
7. สร้างหลักประกันให้ทุกคนสามารถเข้าถึงพลังงานสมัยใหม่ในราคาที่ย่อมเยาอย่างยั่งยืน
8. ส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน ครอบคลุม เป็นการทำงานเต็มอัตราและมีคุณค่าสำหรับทุกคน
9. สร้างโครงสร้างพื้นฐานที่มีความต้านทานและยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลง ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ครอบคลุมอย่างยั่งยืน และส่งเสริมนวัตกรรม
10. ลดความเหลื่อมล้ำไม่เท่าเทียมกัน
11. ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความปลอดภัย สร้างความต้านทานและยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างครอบคลุมและยั่งยืน
12. สร้างหลักประกันให้มีแบบแผนการบริโภคและการผลิตอย่างยั่งยืน
13. ดำเนินการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้กับสภาวะการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบ

14. อนุรักษ์การข้ามพรมแดน ทะเล และทรัพยากรทางทะเลอื่น ๆ อย่างยั่งยืนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

15. ปกป้อง ป่าฝน และส่งเสริมการใช้ระบบนิเวศแบบอย่างยั่งยืน การบริหารจัดการป่าไม้ที่ยั่งยืน การต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทราย หยุดยั้งการเสื่อมโทรมของดิน ป่าฝนสภาพดินและหยุดยั้งการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ

16. สนับสนุนสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมสำหรับการพัฒนาอย่างยั่งยืน จัดให้มีการเข้าถึงความยุติธรรมสำหรับทุกคน สร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ มีความรับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

17. เสริมสร้างความแข็งแกร่งในกลไกการดำเนินงานและฟื้นฟูหุ้นส่วนความร่วมมือระดับโลกเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

การพัฒนาอย่างยั่งยืนของสหประชาชาติดังกล่าว เป็นแนวทางสำคัญตามความเห็นของผู้ปกครองระดับโลกที่จะแก้ไขปัญหาที่มาจากผลของการพัฒนาทุนนิยม ตลอดหลายทศวรรษที่ผ่านมาทำให้เห็นว่าหลายฝ่ายต้องรีบเร่งให้เกิดการตระหนักถึงความยั่งยืนในการพัฒนาด้วยเช่นกัน เช่น ต้องตระหนักถึงทรัพยากรธรรมชาติที่เสื่อมโทรมลง สภาวะอากาศที่ต้องแปรปรวนไป จนต้องหันมาแก้ไขปัญหาในระดับโลกตามแนวทาง 17 ข้อดังกล่าว

ระเบียบวาระ 2063: ยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาแอฟริกา

ดูเหมือนว่าแอฟริกาเองก็กระตือรือร้นไม่น้อยกับการกำหนดอนาคตตนเองท่ามกลางบรรยากาศของการตื่นตัวของนานาชาติที่ต่างเข้ามาแข่งขันทำการค้าและการลงทุนในแอฟริกา และปรากฏการณ์ของการระเบิดของจำนวนประชากรในแอฟริกาเองที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจำนวนมาก ด้วยเหตุนี้เองสหภาพแอฟริกา (African Union) ซึ่งเป็นองค์กรระดับทวีปของแอฟริกาใน ค.ศ.2015 จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนา และปฏิรูปแอฟริกาที่เรียกว่า “ระเบียบวาระ 2063” หรือ “Agenda 2063” เป็นกรอบแนวทางในการปฏิรูปเศรษฐกิจ สังคมของทวีปในระยะ 50 ปี เพื่อสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และการพัฒนาอย่างยั่งยืนภายในแอฟริกาอันเป็นไปตามวิสัยทัศน์ของสหภาพแอฟริกาที่ว่า “แอฟริกาที่มีสันติภาพมีการบูรณาการที่เจริญรุ่งเรือง โดยการผลักดันจากพลเมืองแอฟริกัน และเพื่อให้แอฟริกาเป็นพลังที่มีพลวัตในเวทีระหว่างประเทศ” โดยมีความปรารถนาสำคัญ 7 ประการคือ (African Union, 2020)

1. แอฟริกาที่เจริญรุ่งเรืองบนพื้นฐานของการพัฒนาอย่างยั่งยืน
2. แอฟริกาที่มีการบูรณาการทางเศรษฐกิจการเมืองบนพื้นฐานของลัทธิรวมแอฟริกาและแนวคิดเกี่ยวกับการฟื้นฟูแอฟริกา
3. แอฟริกาที่มีธรรมาภิบาล ประชาธิปไตย เคารพในสิทธิมนุษยชน ความยุติธรรม และหลักนิติธรรม
4. แอฟริกาที่มีสันติภาพและมั่นคง
5. แอฟริกาที่มีความแข็งแกร่งทางวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ มีมรดก ร่วม มีความเชื่อด้านค่านิยมและด้านเผ่าพันธุ์ร่วมกัน

6. แอฟริกาที่มีประชาชนเป็นพลังผลักดันในการพัฒนาภายใต้ศักยภาพของประชาชน โดยเฉพาะสตรีและเยาวชนหนุ่มสาว

7. แอฟริกาที่แข็งแกร่ง มีเอกภาพ ฟุ้งตบอง และเป็นผู้เล่น หรือตัวแสดงที่มีอิทธิพลในเวทีโลก

สำหรับปัจจัยสำคัญที่จะนำไปสู่การปฏิบัติตาม “ระเบียบวาระ 2063” ก็คือความสามารถของปัจเจกชนและการศึกษาที่จะทำให้ระเบียบวาระ 2063 เป็นจริง โดยรัฐแอฟริกาทั้งหมดต้องรับไปปฏิบัติและทำให้เป็นระเบียบวาระแห่งชาติ เพื่อนำแอฟริกาไปสู่ความมั่งคั่งปรารถนาาร่วมกัน นอกจากนี้ สหภาพแอฟริกายังได้กำหนดโครงการเร่งด่วนหรือ The Flagship Project สู่อนาคต ดังนี้

1. โครงการรถไฟความเร็วสูงที่มีความเชื่อมโยงต่อกัน
2. มหาวิทยาลัยอิเล็กทรอนิกส์ (E-University)
3. ยุทธศาสตร์การค้าสินค้าโภคภัณฑ์
4. จัดประชุมประเทศแอฟริกาทั้งทวีปเป็นประจำทุกปี
5. จัดตั้งเขตการค้าเสรีระดับทวีป
6. ทำพาสปอร์ตแอฟริกา เพื่อให้มีการเคลื่อนไหวอย่างเสรีของประชาชน
7. โครงการสร้างเขื่อนขนาดใหญ่
8. ใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตทั่วแอฟริกา
9. ยุติสงครามความขัดแย้ง
10. วางยุทธศาสตร์ด้านอวกาศของแอฟริกา

การที่สหภาพแอฟริกาถูกขึ้นมากำหนด “ระเบียบวาระ 2063” ใน ค.ศ. 2015 ดังกล่าวนี้นี้ก็เพื่อที่จะชี้ให้เห็นว่าแอฟริกามีแนวทางของตนเองในการพัฒนาตลอด 50 ปีที่จะมาถึง โดยหวังจะใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในการพัฒนาทวีปเพื่อผลประโยชน์ของชาว แอฟริกันทั้งมวลอันเป็นการพัฒนาที่สนองตอบการพัฒนาอย่างยั่งยืนของสหประชาชาติ หรือที่เรียกว่าการพัฒนากระแสหลัก ตามแนวทางประชาริปไตยเสรี

ระเบียบวาระ 2063 หรือ Agenda 2063 จึงเป็นพิมพ์เขียวหรือยุทธศาสตร์ในการพัฒนาแอฟริกาที่จะเปลี่ยนแอฟริกาให้เป็นแหล่งพลังสำคัญของโลกในอนาคตหรือเป็นแนวทางการพัฒนาแอฟริกาอย่างครอบคลุมและยั่งยืน โดยมีสหภาพแอฟริกาเป็นกลไกในการขับเคลื่อนเพื่อเอกภาพ การกำหนดเจตจำนงของตนเอง (self-determination) เสรีภาพ ความก้าวหน้า และความรุ่งเรืองร่วมกัน ซึ่งมีช่วงเวลาในการพัฒนายาวนาน 50 ปีคือ ระหว่าง ค.ศ.2013-2063

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องแอฟริกาหลังโควิด-19 มีจุดประสงค์สำคัญ 3 ประการคือ 1) ศึกษาการพัฒนาแอฟริกาหลังโควิด-19 2) ศึกษาปัญหาการพัฒนาแอฟริกาหลังโควิด-19 และ 3) แนวโน้มการพัฒนาแอฟริกาในทศวรรษหน้า (ค.ศ.2030) ซึ่งผลการวิจัยพบว่า 1) การพัฒนาแอฟริกาหลังโควิด-19 ยังคงดำเนินการตามเป้าหมายของการพัฒนาอย่างยั่งยืนของสหประชาชาติ ระเบียบวาระ 2063 หันส่วนใหม่เพื่อการพัฒนาแอฟริกาต่อไป โดยมีสหภาพแอฟริกาเป็นสำคัญในการ

ขับเคลื่อนการพัฒนา 2) ปัญหาการพัฒนาแอฟริกาหลังโควิด-19 คือแอฟริกาจะได้รับผลกระทบจากโรคระบาดดังกล่าวทั้งในด้านเศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งจะทำให้เศรษฐกิจของประเทศแอฟริกาภูมิภาคใต้ทะเลทรายซาฮารา 49 ประเทศถดถอยเป็นครั้งแรกในรอบ 25 ปี และจะทำให้ชาวแอฟริกันดังกล่าวยากจนลง รัฐบาลแอฟริกันประสบปัญหาการชำระหนี้สินจำนวนมาก โดยเฉพาะหนี้สินกับจีน 3) แนวโน้มการพัฒนาแอฟริกาในทศวรรษหน้า (ค.ศ.2030) เน้นการพัฒนาอุตสาหกรรมสีเขียวหรือบูรณาการเศรษฐกิจหรือการเปิดเสรีการค้า

การอภิปรายผล

การวิจัยเรื่องนี้ขออภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. การพัฒนาแอฟริกาหลังโควิด-19

แอฟริกาไม่ต่างจากภูมิภาคอื่นในโลกที่ต่างประสบปัญหาจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 รอบด้าน ทั้งเศรษฐกิจและสังคม อย่างไรก็ตาม หลังโควิด-19 แอฟริกาก็จะยังคงยึดแนวทางการพัฒนาตามกระแสหลัก คือการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามเป้าหมายของสหประชาชาติ หรือ “The 2030 Agenda for Sustainable Development” ซึ่งสมัชชาสหประชาชาติได้ประกาศเมื่อกันยายน ค.ศ.2015 มีสาระสำคัญคือจะมุ่งขจัดปัญหาต่าง ๆ ในเวทีโลกตามเป้าหมาย 17 เป้าหมายภายในเวลา 15 ปีคือ ระหว่างค.ศ.2015-2030 ดังต่อไปนี้คือ 1) ขจัดความยากจน 2) ขจัดความหิวโหย ปรับปรุงโภชนาการ สนับสนุนการเกษตรอย่างยั่งยืน 3) สร้างหลักประกันให้คนมีชีวิตที่มีคุณภาพ 4) ให้มีการศึกษาอย่างเท่าเทียมและมี

คุณภาพ 5) สร้างความเสมอภาคทางเพศ 6) สร้างหลักประกันให้มีน้ำใช้ การบริหารจัดการน้ำ และสุขภาพปลอดภัยยิ่งขึ้น 7) ให้มีการเข้าถึงพลังงานสมัยใหม่ในราคาที่เหมาะสม 8) สร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน 9) สร้างโครงสร้างพื้นฐานที่มีความต้านทานและยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลง 10) ลดความเหลื่อมล้ำ 11) ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความปลอดภัย 12) สร้างหลักประกันให้มีการบริโภคอย่างยั่งยืน 13) ดำเนินการต่อสู้สภาพภูมิอากาศและผลกระทบ 14) อนุรักษ์การใช้มหาสมุทร ทะเล ทรัพยากรทางทะเล 15) ปกป้องระบบนิเวศบนบกอย่างยั่งยืน 16) สร้างสังคมสงบสุขอย่างยั่งยืน 17) สร้างความแข็งแกร่งในกลไกการดำเนินงาน และฟื้นฟูหุ้นส่วนความร่วมมือระดับโลกเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งในการพัฒนาดังกล่าวสรุปได้เป็นการพัฒนา 4 มิติคือ มิติสังคม มิติเศรษฐกิจ มิติสิ่งแวดล้อม และมิติการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยภูมิภาคแอฟริกามีสหภาพแอฟริกา (African Union) เป็นสถาบันสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาดังกล่าวภายใต้กรอบการพัฒนาที่เรียกว่า “หุ้นส่วนใหม่การพัฒนาแอฟริกา (New Partnership for African Development – NEPAD) และระเบียบวาระ 2063 (Agenda 2063) หรือยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาแอฟริกา ซึ่งเป็นกรอบการพัฒนาอย่างยั่งยืนหรือแนวทางปฏิรูปเศรษฐกิจ สังคมของทวีปในระยะ 50 ปีคือระหว่าง ค.ศ.2013-2063 มีสาระสำคัญ 7 ประการคือ 1) สร้างแอฟริกาที่เจริญรุ่งเรืองบนพื้นฐานของการพัฒนาอย่างยั่งยืน 2) แอฟริกาที่มีบูรณาการทางเศรษฐกิจ การเมืองบนพื้นฐานของสิทธิรวมแอฟริกา 3) สร้างแอฟริกาที่มีธรรมาภิบาล ประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชน และหลักนิติธรรม 4) แอฟริกาที่มีสันติภาพมั่นคง 5) แอฟริกาที่แข็งแกร่งทางวัฒนธรรม 6) แอฟริกาที่มีประชาชนเป็นพลัง

ผลิตภัณฑ์ 7) แอฟริกาที่มีเอกภาพพึ่งตนเอง และเป็นตัวแสดงที่มีอิทธิพลในเวทีโลก ทั้งนี้การจะบรรลุจุดหมายดังกล่าวนั้น สหภาพแอฟริกาได้กำหนดพัฒนาแอฟริกาตามโครงการเร่งด่วน 10 โครงการคือ 1) การสร้างโครงข่ายรถไฟความเร็วสูงเชื่อมโยงกัน 2) มหาวิทยาลัยอิเล็กทรอนิกส์ 3) ยุทธศาสตร์การค้าสินค้าโภคภัณฑ์ 4) จัดประชุมระดับทวีปทุกปี 5) จัดตั้งเขตการค้าเสรีทวีปแอฟริกา 6) จัดทำพาสปอร์ตแอฟริกาเพื่อให้มีการเคลื่อนไหวอย่างเสรีของประชาชน 7) สร้างเขื่อนขนาดใหญ่ 8) ใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ต 9) ยุติความขัดแย้ง 10) วางยุทธศาสตร์ด้านอวกาศของแอฟริกา ด้วยเหตุนี้เอง Agenda 2063 จึงสะท้อนให้เห็นถึงยุทธศาสตร์การพัฒนาของแอฟริกาที่เป็นการผสมผสานกันของแนวทางการพัฒนาระดับสากลของสหประชาชาติเข้ากับความเป็นแอฟริกาที่สะท้อนให้เห็นในสหภาพแอฟริกาจะเล่นบทบาทสำคัญในการพัฒนาแอฟริการ่วมกับหุ้นส่วนต่างๆ ในเวทีโลก

2. ปัญหาการพัฒนาแอฟริกาหลังโควิด-19

ปัญหาสำคัญที่ประเทศในแอฟริกาได้ทะเลทรายอาหารต่างเผชิญในการพัฒนาหลังโควิด-19 ก็คือปัญหาเศรษฐกิจ สังคม และปัญหาการขาดหนี้สิน กล่าวคือ นอกจากโรคโควิด-19 เป็นความท้าทายระดับโลกที่ร้ายแรงมากที่สุดแล้วยังเป็นบททดสอบที่เข้มงวดที่สุดในความร่วมมือด้านการพัฒนาระหว่างประเทศที่เคยมีมาในด้านเศรษฐกิจนั้น ประเทศแอฟริกาภูมิภาคได้ทะเลทรายอาหาร 49 ประเทศจะเผชิญ จะเผชิญภาวะเศรษฐกิจถดถอยเป็นครั้งแรกในรอบ 25 ปี (Kennedy, 2020) ทำให้ประชาชนจะยากจนลงมากขึ้น ด้วยเหตุนี้ การพัฒนาใน

ยุคหลังโควิด-19 จึงต้องยึดแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืน เพื่อความอยู่รอดต่อไป อีกทั้งยังต้องร่วมมือกับโครงการ COVAX เพื่อการควบคุมโรค และการฉีดวัคซีน นอกเหนือจากการปฏิบัติตัวตามมาตรการชีวิตวิถีใหม่ นอกจากนี้ รัฐบาลแอฟริกันหลายประเทศต่างประสบปัญหาการชำระหนี้สินคือจีนและประเทศตะวันตกต่าง ๆ โดยเฉพาะจีนซึ่งเป็นผู้ให้แก่รัฐบาลแอฟริกันจำนวนมากที่สุด ได้ใช้การจัดการปัญหาหนี้สินดังกล่าวในกรอบรัฐมนตรีการคลัง G20

ในการบรรเทาหนี้สินดังกล่าว เมื่อ ค.ศ.2021 (OBE, A, 2021, P.2) ซึ่งผลลัพธ์ก็คือการขยายเวลาการชำระหนี้ออกไปชั่วคราวมิใช่เป็นการลดมูลค่าหนี้สินแต่อย่างใด ซึ่งปัญหาหนี้สินดังกล่าวน่าจะกระทบต่อโครงการพัฒนาต่าง ๆ ตามโครงการเร่งด่วนที่สหภาพแอฟริกากำหนดไว้ต่อไปในอนาคตอันใกล้ แต่จีนก็仍将ให้ประเทศแอฟริกาหนี้ต่อไปแต่ลดจำนวนลง

3. แนวโน้มการพัฒนาแอฟริกาในทศวรรษหน้า (ค.ศ.2030)

แม้ว่าโรคโควิด-19 จะทำให้การพัฒนาในแอฟริกาต้องเผชิญปัญหาในการชำระหนี้สินแก่จีน แต่จีนก็ยืนยันจะลงทุนในแอฟริกาต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งจีนมีบทบาทนำในการพัฒนาอุตสาหกรรมสีเขียวมากขึ้นในเวทีโลก จึงมีแนวโน้มว่าในทศวรรษหน้า (ค.ศ.2030) การพัฒนาอุตสาหกรรมและโครงการต่าง ๆ ของแอฟริกาจะเน้นการพัฒนา 3 ด้านคือ 1) อุตสาหกรรมสีเขียวหรือการใช้พลังงานสะอาด 2) ดิจิทัลหรือการใช้เทคโนโลยีออนไลน์ และ 3) การบูรณาการเศรษฐกิจหรือการเปิดเสรีการค้า ดังที่ประธานาธิบดีสี จิ้นผิง ได้กล่าวว่า สีเขียวคือทองคำความร่วมมือด้านการพัฒนาระหว่างจีนและแอฟริกาจึงต้องระมัดระวังผลประโยชน์

ด้านสภาพแวดล้อมในระยะยาว การใช้ประโยชน์จากอุตสาหกรรมจะต้องไม่ทำลายสภาพแวดล้อมในแอฟริกา ซึ่งใน ค.ศ.2021 มีโครงการพัฒนาสีเขียวในแอฟริกา จำนวน 39 โครงการที่อยู่ในกระบวนการก่อสร้างและจะร่วมมือในกรอบดังกล่าวต่อไปในอนาคต (Zefei, 2021)

ข้อเสนอแนะ

1. ศึกษาติดตามปัญหาการพัฒนาแอฟริกาหลังโควิด-19 อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะความร่วมมือโครงการพัฒนาในกรอบหุ้นส่วนเศรษฐกิจจีน-แอฟริกา และสหภาพแอฟริกากับโครงการ COVAX

2. ศึกษาติดตามปัญหาหนี้สินและรูปแบบการจัดการชำระหนี้ของแอฟริกาต่อจีนที่น่าจะส่งผลกระทบต่อด้านเศรษฐกิจการเมืองแอฟริกา หากราคาสินค้าปฐมในตลาดโลกตกต่ำ

3. ศึกษาติดตามโครงการลงทุนจีนในแอฟริกาในภาคเศรษฐกิจดิจิทัล โครงการขายการค้าออนไลน์ และโครงการสีเขียวพลังงานสะอาด เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

African Union. (2020). *Agenda 2063: The Africa We Want*. Retrieved May 6, 2021, from <https://au.int/en/agenda-2063/overview>

Alatas, S. H. (1972). *Modernization and Social Change*. Sydney : New Century.

Alexander, K. (2020). *Impact of Covid-19 in Africa: a scenario analysis to 2030*. Retrieved May 20, 2021, from <https://www.thebrokeronline.eu/impact-of-Covid-19-in-africa-a-scenario-analysis-to-2030/>

Cilliers, et al. (2020). *Impact of Covid-19 in Africa : A scenario analysis to 2030*. Retrieved July 25, 2022, from <https://issafrica.org/research/africa-report/impact-of-Covid-19-in-africa-a-scenario-analysis-to-2030>.

Huntington, S. P. (1971). *Political Order in Changing Societies*. New Haven: Yale University Press.

Kennedy, M. (2020). *World Bank: Corona virus is Pushing Sub-Saharan Africa to First Recession in 25 Years*. Retrieved July 20, 2021, from <https://www.npr.org/sections/coronavirus-live-updates/2020/04/09/830765778/world-bank>.

- Ngang, C. (2019). *Kigali Declaration and Plan of Action on the Framework for Development in Africa: What Role for National Human Rights Institution?*. Retrieved May 8, 2021, from <https://www.researchgate.net>
- OBE, A. (2021). *Africa's Road to Recovery in 2021 is a fresh Start*. Retrieved May 21, 2021, from <http://www.chathamhouse.org/2021/01/africa-road-recovery-2021-fresh-start?gelid=CJOKCQLA>
- Pleek, S. & Gavas, M. (2021). *Global Trends in 2021 : How Covid-19 is Transforming international Development*. Retrieved August 30, 2021 from <https://www.cgdev.org/publication/global>.
- Ryder, H. (2021). *Where is the Africa-China Relationship Headed in 2021?*. Retrieved May 30, 2021, from <https://www.csis.org/analysis/where-africa-china-relationship.head2021>.
- UN News, (2021). *Covid cases surging in Africa at fastest rate this year, but deaths remain low*, Retrieved December 25, 2021, from <https://www.news.un.org>
- United Nation. (2015). *Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development*. Retrieved December 25, 2021, from <https://www.sdgs.un.org>

United Nation General Assembly. (1987). *Report of the world commission on environment and development: Our common future*. Oslo, Norway: United Nations General Assembly, Development and International Co-operation: Environment.

Zefei, W. (2021). *China-Africa Cooperation Prospers against Covid19*.

Retrieved April 7, 2021, from

<https://www.xinhuanet.com/english/2021-01/03/c-139638729.htm>